

עפ"א 65421/03/22 - מדינת ישראל נגד גאזי נאטור

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"א 65421-03-22 מדינת ישראל נ' נאטור
תיק חיצוני:

בפני	כבוד השופטת רונית בש
המערכת	מדינת ישראל
נגד	גאזי נאטור
המשיב	

פסק דין

1. מונח לפניי ערעור על הכרעת הדין של בית משפט השלום בחיפה (כב' השופטת טל תדמור-זמיר) (להלן: בית משפט קמא) בתיק 21378-03-20 מיום 13/2/22, לפיה, לאחר שמיעת ראיות זיכה בית משפט קמא את המשיב מעבירה של כריתת עץ בוגר ללא רישיון כריתה, עבירה לפי סעיף 15(א) בצירוף סעיף 17(7) לפקודת היערות.

2. כתב האישום המקורי בתיק זה הוגש נגד המשיב ו- 3 אחרים - קיבוץ חניתה, מנכ"ל החקלאות בקיבוץ ומנהל מטע האבוקדו בקיבוץ, ובמסגרתו יוחסו להם 30 עבירות של כריתת עץ בוגר ללא רישיון כריתה. בהמשך, הגיעו האחרים להסדר טיעון במסגרתו תוקן כתב האישום על ידי מחיקת מנכ"ל החקלאות בקיבוץ ומנהל מטע האבוקדו. הקיבוץ הודה בעובדות כתב האישום מתוקן, הורשע ונדון לקנס בסך של 84,375 ₪, לצד התחייבות כספית להימנע מעבירה. הסדר הטיעון, כאמור לא כלל את המשיב נגדו הוגש כתב האישום המתוקן שיפורט בהמשך (להלן גם: כתב האישום).

כתב האישום המתוקן

3. בעובדות כתב האישום המתוקן נטען, כי ביום 1/11/18 או בסמוך לכך, כרת המשיב 30 עצי ברוש בוגרים, בקיבוץ חניתה, מבלי שהיה בידו רישיון כריתה כדין. עוד נטען בכתב האישום כי המשיב ביצע את הכריתה בהוראת הקיבוץ ועבורו.

התשובה לאישום

4. בתשובה לאישום שמסר המשיב בפני בית משפט קמא, המשיב הודה כי לא היה בידו רישיון כריתה, אך בד בבד טען שלא ביצע פעולה של כריתה, כי אין מדובר בעצים בוגרים וכי אין מדובר ב-30 עצים, כנטען בכתב האישום.

הכרעת הדין של בית משפט קמא

5. הכרעת הדין של בית משפט קמא התמקדה בשאלה האם הוכח כי העצים בהם "טיפול" המשיב הם עצים בוגרים אם לא, וזאת תוך ציון כי אין חולק כי המשיב "טיפול" בעצים, בצמוד לאחד ממטעי האבוקדו של הקיבוץ חניתה, במועד האמור בכתב האישום, לבקשתו של מנהל מטע האבוקדו בקיבוץ. בית משפט קמא ציין כי תשובה שלילית לשאלה הנ"ל, תייתר שאלות נוספות כגון, מספר העצים בהם המשיב "טיפול" או האם מדובר בכריתה או שמא בגיזום, אשר אינו מצריך רישיון.

6. בית משפט קמא דן בשאלה מהו "עץ בוגר" תוך הפנייה להגדרה לפי סעיף 2 לפקודת היערות של עץ בוגר - "עץ שגובהו שני מטרים לפחות מעל פני הקרקע, וקוטר גזעו, הנמדד בגובה 130 סנטימטרים מעל פני הקרקע, הוא 10 סנטימטרים לפחות.". צוין כי "עץ בוגר" אינו מוגדר לפי גיל העץ, אלא לפי מידותיו המצטברות - גובהו וקוטר הגזע המרכזי שלו. הודגש כי אין די בגובהו של העץ, כשלעצמו, כדי להגדירו כ"עץ בוגר" ויש להוכיח בנוסף, כי קוטר הגזע של העץ, בגובה של 1.30 מ', הוא 10 ס"מ לפחות. עוד צוין כי כריתה מוגדרת כ"חיתוך הגזע המרכזי של אילן מוגן או עץ בוגר בלא הותרת בדים, וכן כל פעולה הגורמת או העלולה לגרום למותו של אילן מוגן או עץ בוגר..", וכן כי כריתת עץ שאינו עץ בוגר, אינה מצריכה רישיון מאת פקיד היערות ואינה אסורה על פי הפקודה.

7. בית משפט קמא בחן את עדותו של מר איתן נפתלי, פקח בסיירת הירוקה של רשות הטבע והגנים (להלן: הפקח נפתלי), אשר יצא אל השטח בעקבות תלונה על כריתת עצי ברוש. צוין, כי בעת ביקורו בשטח הפקח נפתלי לא לקח עמו כלי מדידה, אלא עשה שימוש במכשיר "נומד", אשר מטרתו לקבל "קנה מידה" של קוטר העצים. בית משפט קמא ציין, כי אמנם הפקח נפתלי העיד כי קוטר העצים המינימלי שהוא מדד היה 20 ס"מ, אך לא ציין במסגרת עדותו ואף לא בדו"ח, אשר נערך יום לאחר ביקורו בשטח (ת/1) באיזה גובה של הגזע הוא ביצע את המדידה. בית משפט קמא ציין עוד, כי מהתמונות שצילם הפקח נפתלי (ת/4) עולה כי הגזעים שקוטרם נמדד במכשיר ה"נומד", היו נמוכים מ 1.30 מטרים, ולכן נקבע כי אין די בכך כדי ללמד על קוטרם המדויק של אותם עצים בגובה גבוה יותר. נוסף על כך, ציין בית משפט קמא כי אכן בתמונות מספר עצים שדומה כי גובהם יותר מ 1.30 מטרים, אולם המערערת לא הציגה תמונה שתמחיש את קוטרם של הגזעים בגובה האמור. אמנם, כך נקבע, עיון בתמונות ת/4 מעלה כי מרבית העצים שנגדמו גבוהים מהגדר שמוצבת בסמוך להם, וכי עדותו של מר ליטני, מנהל ענף האבוקדו בקיבוץ, תומכת במסקנה האמורה, אך לא נמדד גובה הגדר וגובה העצים.

8. נוסף על כך, בית משפט קמא ציין, כי אין די במדידת קוטר של עץ אחד או שניים כדי להוכיח שכלל העצים הנזכרים בכתב האישום, עונים להגדרה של "עץ בוגר". הוטעם, כי לכל עץ גזע שונה מבחינת גובה ועובי וכדי להוכיח שכל 33 העצים הינם עצים בוגרים, היה על המערערת למדוד כל עץ ועץ בגובה הנדרש, תוך תיעוד ופירוט של אותה מדידה, וכי מקום שבו מדובר ב-33 עצים, הרי שאין מדובר בנטל בלתי סביר.

9. אשר ליתר העדויות והראיות שנשמעו בפניו, קבע בית משפט קמא כי אין בהם כדי לסייע להוכחת העבירה. הובהר לעניין זה, כי מר צור לביא, אף הוא פקח של רשות הטבע והגנים, לא מדד את העצים בשום שלב והעדים הנוספים, אשר בעבר נאשמו אף הם באותה עבירה, אמנם העידו שהמשיב גזם/כרת את העצים, אך לא יכולים היו

להעיד בדיוק על גובהם של העצים או קוטרם בגובה הנדרש לפי הפקודה. בסיכומי של דבר, נקבע כי המערערת לא הוכיחה יסוד הכרחי מיסודות העבירה- את היות העצים בוגרים, ומשכך לא הוכחה אשמת המשיב, והוא זוכה כאמור מהעבירה שיוחסה לו בכתב האישום.

טיעוני הצדדים

10. המערערת סבורה, כי בית משפט קמא טעה בקביעתו לפיה לא הוכח בפניו כי עצי הברוש שהמשיב כרת הם עצים בוגרים.

11. המערערת מפנה לעדותו של הפקח נפתלי ולדו"ח ת/1, ממנו עולה כי לאחר קבלת דיווח על כריתת עצי ברוש הגיע למקום וראה -33 עצי ברוש כרותים כריתה טרייה, שקוטרם כ-20 ס"מ. צוין כי מברור שערך עולה, כי העצים נכרתו ע"י קיבוץ חניה על מנת למנוע צל משתילי האבוקדו שניטעו בסמוך. המערערת מוסיפה, כי בתמונות שצילם הפקח נפתלי (ת/4) נראים עצים כרותים, שדרת עצי ברוש מהם נותרו גזמים וללא הותרת בדים, וכן מספר תמונות של גזמים של עצים שנכרתו עליהם הניח מכשיר מדידה המכונה "נומד", שאורכו 18 סנטימטר, זאת כפי שהסביר בעדותו, כדי להוות אינדיקציה חד-משמעית לגודלם של הגזמים הכרותים, בגובה הכריתה. המערערת מפנה עוד לעדותו של הפקח נפתלי לעניין אופן הבדיקה והמדידה שערך בשטח תוך שימוש במכשיר הנומד כקנה מידה לגודל גזמי העצים שנכרתו, וכן לכך שהניח את מכשיר הנומד על כך אחד ואחד מ-33 העצים שנכרתו כריתה טרייה.

12. עוד טוענת המערערת כי מהתמונות שצילם הפקח נפתלי, המדידה נעשתה בגובה שבו נחתך העץ, על גבי הגזם החתוך. כלומר, הפקח נפתלי הניח את המכשיר על גבי הגזע הכרות ולא בגובה אקראי כלשהו. נטען כי לפיכך טעה בית משפט קמא כאשר קבע כי הגזעים שנמדדו היו נמוכים מגובה 1.30 ואין בכך כדי ללמד על קוטרם המדויק של אותם עצים בגובה גבוה יותר. עוד נטען, כי עיון בתמונות מלמד כי אין פער ובוודאי לא פער משמעותי בין קוטרם של עצי הברוש בגובה חצי מטר או 1.30, שהרי הם אינם בנויים כחרוט. עוד טוענת המערערת, כי בין כה וכה הרי שבלתי אפשרי למדוד את מה שנכרת ונלקח מהמקום על ידי המשיב עצמו, ואין לגורמי האכיפה אלא להסתמך על מדידת הגזמים שנותרו ולאסוף ראיות נסיבתיות באשר לגודלם של העצים.

13. המערערת טוענת כי אף אם מדובר בראיות נסיבתיות המוכיחות את היות העצים "בוגרים", הרי שמדובר בצבר ראיות משמעותי, אשר לא יכול להותיר ספק בדבר התקיימותה של נסיבה זו. הוטעם, כי במקום שבו נכרת עץ ונלקח, הרי שלא ניתן יהיה למדוד את קוטרו בגובה 1.30 או את גובהו טרם הכריתה. לעניין זה מפנה המערערת לקביעת בית משפט קמא כי "אכן, בתמונות מספר עצים שדומה שגובהם 1.30 מטרים, ברם המאשימה לא הציגה תמונה שתמחיש את קוטרם של הגזעים בגובה האמור", ותוך כך טוענת כי במקום לגביו העיד הפקח נפתלי כי סרק ומדד כל אחד ואחד מ-33 העצים באמצעות מכשיר ה"נומד" וגילה כי כולם היו בקוטר של כ-20 סנטימטרים, ברי כי העצים שבית משפט קמא קבע כי הם מעל גובה 1.30 מ' היו בקוטר של לפחות 20 סנטימטר.

14. בהתייחס לקביעת בית משפט קמא, כי יתר העדויות והראיות שהוצגו ע"י המערערת אינן יכולות לסייע, צוין כי

התמונות שצילם פקח הסיירת הירוקה, העד צור לביא (9/ת) של שדרת העצים הכרותה והמשכה של אותה שדרה, בה ניצבים עצים שטרם הספיק המשיב לירות, מלמדות על גודלם של העצים שגדמיהם הועלמו מהמקום. המערערת מפנה לדבריו של העד בעדותו, כי הוא יודע לזהות בנקל לאור ניסיונו כי מדובר בעצים שגובהם מעל שני מטרים וכן מפנה לכך שמראש מטרת הכריתה הייתה כדי להסיר את הצל שהעצים יצרו, וטוענת כי אף באלו יש כדי להוות אינדיקציה להיות העצים "בוגרים". לגבי העדים מר ארגמן ומר ליטני מצינת המערערת כי מדובר במי שמכירים את שדרת העצים טוב מכולם, שהרי הזמינו את הכריתה ובוודאי אין להם אינטרס להתאים את גרסתם לגרסת המערערת. כאן מצינת המערערת, כי העד ארגמן שהינו אגרונום, ואינו עובד של המערערת, העיד על אורכם המדוד של העצים במטר, וכן ידע לומר שהיו לפחות 15 עצים, בגובה של כמה מטרים, קוטר של 10-15 ס"מ בערך, וכי לאחר סימון במטר רץ ראה שהקוטר בערך 22 ס"מ. נטען כי דברים אלו לגבי גובהם וקוטרים של העצים ענו באופן מובהק להגדרה של עץ "בוגר", מה גם שבחקירתו הנגדית, לא נחקר העד הנ"ל כלל על גודלם של העצים ע"י ההגנה.

15. עוד צוין, כי מטעם ההגנה העיד המשיב עצמו בלבד ובחקירתו הראשית אין התייחסות כלשהי לסוגיית גודלם של העצים. לא ניתנה גרסה כלשהי, לא הובאה טענה ובוודאי שלא ראיה שיש בה כדי להפריך את מארג הראיות המקיף והמובהק שהוצג על ידי המערערת המלמד, לשיטתה, באופן חד-משמעי כי המשיב כרת עצי ברוש "בוגרים". בסיכומו של דבר, ביקשה המערערת כי בית המשפט יקבע כי הוכח שהמשיב כרת 33 עצי ברוש בוגרים ולהרשיעו בעבירה לפי כתב האישום.

16. בדיון לפניי היום לאחר שחזר ב"כ המערערת על האמור בהודעת הערעור, טען ב"כ המשיב כי הוא מבקש לאמץ את האמור בהכרעת הדין ולדחות את הערעור.

דין והכרעה

17. אקדים ואציין כי דינו של ערעור זה להתקבל ולהלן יובאו הטעמים לכך.

18. סעיף 15(א) לפקודת היערות (להלן גם: הפקודה) קובע, כדלקמן:

"לא יכרות אדם אילן מוגן או עץ בוגר ולא יעתיקו וכן לא יוביל אדם אילן מוגן או עץ בוגר או חלק מהם, שלגביהם קבע השר כי הובלתם טעונה רישיון, והכל אלא אם כן קיבל תחילה רישיון לכך מפקיד היערות".

סעיף 2 לפקודה מגדיר "עץ בוגר" כ"עץ שגובהו שני מטרים לפחות מעל פני הקרקע, וקוטר גזעו, הנמדד בגובה 130 סנטימטרים מעל פני הקרקע, הוא 10 סנטימטרים לפחות..".

19. פקח הסיירת הירוקה, הפקח נפתלי, מסר בעדותו את הדברים הבאים, אשר אביאם כלשונם מפאת חשיבותם:

"ראיתי כ - 33 עצי ברוש כרותים, כריתה טריה ומסביבם סימנים של נסורת טריה, סימני חיתוך טריים שכל הנראה נעשו על ידי מסור מכני וגם היו שם עוד עצים בודדים של כריתה יותר ישנה, אליהם לא התייחסתי באירוע ובדוחות שלי, למעט זה שצינתי את זה. קוטרם של העצים שספרתי שנכרתו כריתה טריה, המינימלי היה כ - 20 ס"מ. אני התעלמתי בבדיקתי מעצים שנכרתו שקוטרם היה פחות מ - 10 ס"מ כיוון שהם אינם עונים לקריטריון של עץ בוגר. גם ניתן לראות את זה באותם עצים שאני מתייחס אליהם, בתמונה 4, יש השוואה נהדרת בין עץ בוגר שעונה לקריטריון של עץ מעל 20 ס"מ לעומת, סמוך בצד ימין שלו שהוא פחות מ - 10 ס"מ ולכן לא התייחסתי אליו בספירה של ה - 33 עצים כרותים. גם תיעדתי בתמונות על רקע העצים הכרותים מכשיר שאני משתמש בו בשגרה בעבודתי, מכשיר שהוא גם GPS וגם מדידה ומכיל בתוכו שכבות GIS וצילמתי אותו על רקע אותם עצים כרותים כדי לתת למתבונן בתמונות איזה שהיא יחסיות לקוטר העצים שנכרתו. אציין שהמכשיר "נומד" אורכו כ - 18 ס"מ והבאתי אותו היום לדין אם אצטרך להציג אותו" (פרוטוקול מיום 4/1/22 עמ' 12 ש' 20-8).

20. מהדברים הנ"ל עולה כי הפקח נפתלי ראה במקום כ-33 עצי ברוש כרותים כריתה טריה ואת קוטרם של עצים אלו תעד, תוך שציין כי קוטרם המינימלי היה כ-20 ס"מ, וכי התעלם מעצים שקוטרם היה פחות מ-10 ס"מ שכן אינם עונים להגדרת "עץ בוגר". עוד הבהיר העד כי את קוטר העצים מדד באמצעות מכשיר "נומד" שאורכו כ-18 סנטימטרים. בהמשך עדותו הבהיר הפקח נפתלי כי לקח את המכשיר הנ"ל והניחו על כל אחד מ-33 העצים ונוכח באמצעות המכשיר כי קוטרם היה מינימום כאורכו של המכשיר. בחקירתו החוזרת שב והבהיר העד כי הניח את מכשיר המדידה הנ"ל על כל 33 העצים אליהם התייחס כ"כריתה טריה".

21. הפקח נפתלי, אמנם, אישר כי לא תיעד וצילם את כל העצים הנ"ל, אולם מעדותו עולה, כאמור, כי מדד את קוטרם של כל העצים והוזהר לו, באמצעות המכשיר הנ"ל, כי הוא יותר מ-10 ס"מ. כאן אציין כי צדק אמנם בית משפט קמא בציינו כי מוטב היה אילו היה הפקח מתעד ומצלם את כל העצים כל שכן כשמדובר ב-33 עצים בלבד. אולם, אין בכך כדי לגרוע מדברי העד בעדותו לפיהם מדד, כאמור, את קוטרם של כל העצים מה גם שבית משפט קמא לא קבע כי אינו נותן אמון בדברים אלו של העד שהינו עד מקצועי. דבריו של הפקח נפתלי בעדותו נתמכים גם בדו"ח שערך העד יום למחרת הביקור במקום (ת/1), וממנו עולה כי הבחין בשטח כ-33 ברושים כרותים כריתה טריה, וכי קוטרם היה כ-20 ס"מ. בתמונות ת/4 שצילם העד ניתן גם לראות כי בחלק גדול מהעצים נותר גדם שגובהו יותר מ-1.30 מטרים. לפיכך, ונוכח העצים שבתמונות, הרי שאם בגובה של יותר מ-1.30 מטרים היה הקוטר של העץ כ-20 ס"מ אזי בגובה של 1.30 מטרים היה קוטרו לפחות 10 ס"מ, כנדרש עפ"י הפקודה.

22. חיזוק לעדותו של הפקח נפתלי לגבי מידותיהם של העצים הנ"ל, ניתן למצוא גם בעדותו של מי שהיה בעת הרלוונטית מנהל ענף החקלאות בקיבוץ חניתה, מר גולן ארגמן, אשר סיפר כי הבקשה לגזום את העצים נועדה למנוע הטלת צל על השתילים במקום, וכן הוסיף, לעניין 15 העצים שהקיבוץ לקח אחריות לכריתתם, כי " היו לפחות 15 עצים, היו בגובה של כמה מטרים, קוטר של בין 10-15 ס"מ בערך. אחרי שאתה מסמן במטר רץ, אני רואה שזה בערך 22 ס"מ" (פרוטוקול מיום 4/1/22, עמ' 17 ש' 15-16). עד זה לא נחקר בחקירתו הנגדית על הדברים הנ"ל העולים מעדותו ומשכך לא התערערה העדות לעניין זה. מדבריו של העד שהינו אגרונום וברי כי אינו עובד של המערערת או פקח מטעמה, עולה במפורש כי עסקין לפחות ב-15 עצים בגובה של כמה מטרים ובקוטר של יותר מ-10 סנטימטרים, באופן העונה על הגדרת "עץ בוגר" עפ"י הפקודה, דבר המחזק כאמור את עדותו הנ"ל של הפקח נפתלי.

23. לכל אלו יש להוסיף כי בתמונה ת/9 שצילם במקום פקח הסיירת הירוקה, מר צור לביא, ניתן לראות בהמשך השדרה גם את העצים שלא נכרתו ואף מהם ניתן להתרשם לגבי היות העצים במקום, עצים גבוהים וגדולים, דבר נוסף המחזק את עדותו של הפקח נפתלי ומלמד לגבי היות העצים שנכרתו, עצים בוגרים, כנטען ע"י המערערת ובצדק.

24. לגבי מדידת העצים בגובה של 1.30 מטרים כדי לעמוד על כך שקוטרם הינו 10 סנטימטרים לפחות, אציין כי עצים שנכרתו באופן כמעט מוחלט והגזם שלהם נלקח מהמקום, אינם ניתנים למדידה בגובה הנ"ל ומשכך ניתן ללמוד על גודלו של עץ שכזה מתמונות הראיות הנסיבתיות, כפי שטוענת המערערת בערעורה. בענייננו אכן עולה, כאמור, מצבר הראיות הנ"ל בתיק זה, כי הוכח, כנדרש, שעסקינן בכריתת עצים בוגרים מה גם שהמשיב בחקירתו הראשית לא התייחס כלל למידותיהם של העצים ולא טען כי אינם בוגרים אלא בעיקר התמקד בעדותו בטענה כי גזם את העצים ולא כרת אותם.

25. לפיכך, דינו של הערעור להתקבל ודין הכרעת דינו המזכה של בית משפט קמא- להתבטל. עם זאת, לא ניתן בשלב זה להרשיע את המשיב בביצוע העבירה המיוחסת לו בכתב האישום וזאת מאחר שבית משפט קמא לא נדרש בהכרעת דינו למכלול השאלות הנזכרות בסעיף 3 להכרעת הדין.

26. בסיכומי של דבר, אני מורה על קבלת ערעורה של המערערת, על ביטול הכרעת הדין של בית משפט קמא שזיכתה את המשיב מהעבירה שבכתב האישום המתוקן ועל השבת הדין בפני בית משפט קמא לצורך מתן הכרעת דין בהתייחס לנושאים שטרם נדונו אשר צוינו, כאמור, בסעיף 3 להכרעת הדין.

פסק דין זה יומצא לעיונו של בית משפט קמא.

פסק הדין יומצא לב"כ הצדדים.

ניתן היום, כ"ה אייר, תשפ"ב, 26 מאי 2022, בהעדר הצדדים.